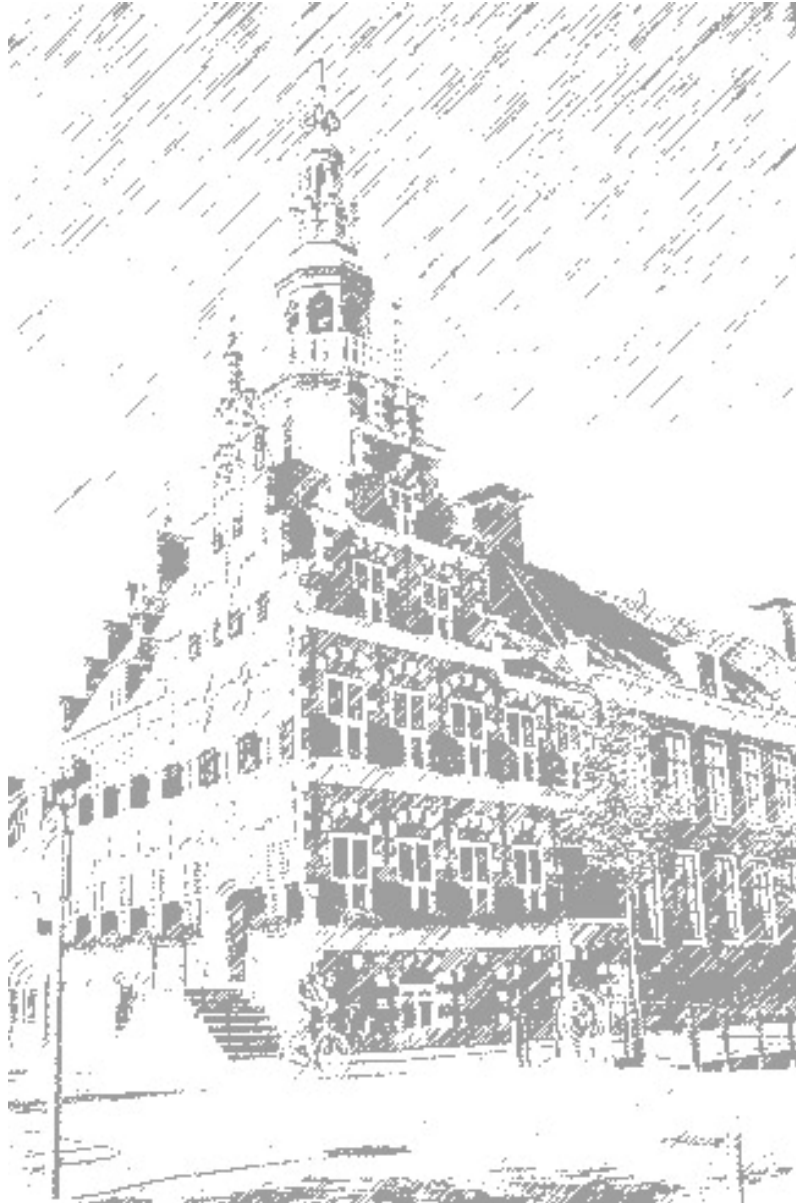

Grutmastertoernoai Frjentsjer

Tongersdei en sneon

14 en 16 april 2011

Yn it histoaryske stedhûs, Raadhuisplein 1, Frjentsjer

Ynhâld

Ynhâld	2
Frysk damjen/Fries dammen	3
Programma Grutmastertoernoai Frjentsjer 2011	6
De winner fan 2010: Taeke Kooistra	7
De Spilers	8
It Spylskema	12
It spyltempo (Fischer-systeem)	12
Einspultoernoai, 5 tsjin 5	13
Mei tank oan 'e stipers	15

Foar fragen kinne jim kontakt opnimme mei:

Marten Walinga, martenwalinga@hotmail.com

0517- 469181 / 06-34561133

Liuwe Westra, liuwe.westra@mensa.nl

0517-469245

Opjaan foar it einspultoernoai by Liuwe Westra

Website “De Rûge Wolf” <http://www.fryskdamjen.nl>

Website Dambond Fries Spel <http://www.friesdammen.nl>

Mei tank oan de Stipers: Gemeente Franekeradeel, Dambond Fries Spel, Damklub “De Rûge Wolf”, Vermillion, Huhtamaki, Bents Accountants en Adviseurs, Parcestate, 't Spelhuis Bolsward, Leanbedriuw H.J. Bos Waaksens en Leanbedriuw A. B. de Boer Lollum
---

Frysk damjen/Fries dammen

Fries dammen, ook wel 'Oer Alles' genoemd, is een heel oud spel, het wordt in deze vorm al sinds de zeventiende eeuw gespeeld.

In de schilderkunst zijn echter maar weinig schilderijen bekend met het 100-veldenbord, het tot dusver oudst bekende schilderij is van de Friese kunstschilder Dirk Jacobs Ploegsma uit Leeuwarden (1769-02-19- 1791-05-21). Hij stierf al jong (22 jaar) aan TBC. Toch liet hij een bijzonder schilderij na uit 1790, een tafereel waar werd gedamd..(momenteel in bezit van het Fries Museum).

Een detail uit dit schilderij:

Na nauwkeurig onderzoek blijkt dit echter helemaal geen 100-velden bord te zijn maar een 80-velden bord, het bord meet namelijk 8 bij 10 velden.

Hoogstwaarschijnlijk was het Ploegsma niet om de exacte details te doen maar meer om het tafereel.

Zijn vriend en medeleerling Willem Bartel van der Kooi heeft in dezelfde periode een twintigtal genrevoorstellingen gemaakt en het oudste daarvan heet “dampspelers in een herberg” uit 1791. Deze voorstelling lijkt geïnspireerd te zijn op een 17e-eeuwse herbergscène, ook het interieur doet denken aan 17e-eeuwse herberginterieurs.

Dit schilderij toont wél een 100-velden bord en kan daarom ook worden beschouwd als het oudst bekende schilderij met een 100-velden bord.

Detail uit het schilderij:

Willem Bartel van der Kooi werd in 1798 benoemd tot Lector in de Tekenkunst aan de Hogeschool te Franeker en een van zijn meesterwerken is het schilderij van Eysinga onder zijn Planetarium.

Dit schilderij is in 1827 aan het Franeker Stadhuis geschonken, het stadhuis dat 2 dagen het strijdtoneel zal zijn van de top van de dammers Fries Spel.

De **damclub “De Rûge Wolf”** organiseert voor de derde maal het Grutmastertoernooi in het oud stadhuis van Franeker en wenst de spelers en de bezoekers een geslaagd toernooi toe!

Programma Grutmastertoernoai Frjentsjer 2011

Tongersdeitejûn 14 april:

- 19.00 Iepening fan it Toernoai
19.15 Oanfang 1^e omloop

Sneon 16 april:

- 9.30 Iepening
9.45 Oanfang 2^e omloop
Analyse troch Tjalling Goedemoed
13.30 - 14.00 Skoft
14.00 Oanfang 3^e omloop
Analyse troch Tjalling Goedemoed
14.10 - 17.00 Einspultoernoai 5 om 5
18.00 Priisútrikking en ynformele neisit

info@franekeradeel.nl

Gemeente Franekeradeel

Harlingerweg 18
8801 PA Franeker
Tel (0517) 380 480
Fax (0517) 380 481

De winner fan 2010: Jelle Wiersma út Wommels

Meer informatie over Fries Dammen op:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Draughts>

<http://www.fryskdamjen.nl>

<http://www.friesdammen.nl>

<http://www.ludoteka.com>

De Spilers

1. Taeke Kooistra (Frysk kampioen 2011)
2. Foeke Tiemensma (Fluchdamkampioen 2011)
3. Gerben Terpstra (pleatsing fia pleatsings-toernoai Lollum 2010)
4. Marten Walinga (pleatsing fia kampioenskip Fryslân, 2e plak 2011)

Mei de 14-fâldich kampioen **Taeke Kooistra** út Hartwert hat it toernoai ien fan de sterkste spilers fan dit stuit op 'e list.

Koartlyn wist Taeke it damprogramma Lusoris noch yn in twakamp op remise te hâlden. Taeke is in spiler dy komplikaasjes net út de wei giet mar ek yn in posysjonele partij syn mantsje stiet.

bENT

accountants & adviseurs

Bolsward - Franeker - Makkum - Sneek

www.bentaccountants.nl

Foeke Tiemensma út Frjentsjer mei wol de ferrassing fan 2011 neamd wurde. Nei jierren fan damjen yn it Oer-hoekse spul hat hy him de lêste pear jier ferdjippe yn it Fryske Spul en net sûnder sukses. Foeke waard fluchdamkampioen en wie dêrmei de besteande spilers te fluch ôf. Earder die der dit ek al yn it Hôllânske spul. Fan Foeke kinne wy de kommende jierren in soad ferwachtsje, hy kin de teory en makket gjin flaters mei it rjochtút en oerdwers slaan.

Gerben Terpstra út Easterein, in spiler mei in bysûnder spylstijl. Hy wit eltse spiler te ferrassen mei syn eigen iepeningsrepetoire. Ek op it pleatsingstoernoai yn Lollum die hy dat en wie dermei mear as terjochte winner.

Fan him kinne wy spektakel op it boerd ferwachtsje, woeste spullen mei djipgeand slachwurk.

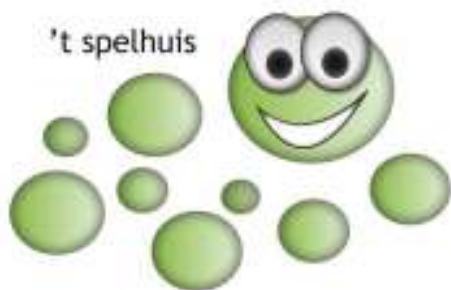
In spiler wer eltsenien mei nocht tsjin damt mar ek húverich fan wêze kin troch syn kreatyf iepeningspul.

Loonbedrijf H.J. Bos Waaksens
“ Voor kwaliteit in loonwerk”

Marten Walinga út Waaksens docht dit jier foar de tredde kear mei oan it grutmastertoernoai troch twadde te wurden mei it Frysk kampioenskip. Hy plúzet in soad út oer de iepeningen en wit dêrtroch noch wolris ien mei wat nijs te ferrassen.

www.spelhuis.com (Bolsward)

It Spylskema

Tongersdei 14 april:

1^e omloop: Kooistra – Walinga (1 – 4)
 Tiemensma – Terpstra (2 – 3)

Sneon 16 april:

2^e omloop: Terpstra - Kooistra (3 – 1)
 Walinga – Tiemensma (4 – 2)

3^e omloop: Kooistra – Tiemensma (1 – 2)
 Terpstra – Walinga (3 – 4)

De earstneamde spiler spilet mei wyt, lêste omloop riede.

Loonbedrijf A.B. de Boer, Lollum

It spyltempo (Fischer-systeem)

Foar de partij hawwe de spilers 90 minuten en by eltse set 30 ekstra sekonden.

By lyk eindigjen fan spilers wurdt der ûnderling 1 spul damt mei tsien minuten op'e klok plus 5 sekonden per set.

De spilers spylje dan mei de oare kleur.

www.parcestate.com

Einspultoernoai, 5 tsjin 5

Der sil damd wurde mei fiif tsjin fiif houtsjes, jo sitte dus gelyk yn it einspul. In soad soene sizze, dat wurdt meastentiids wol kamp, mar dat is dus net sa. Yn de foargeande edysjes wie kamp in útsûndering!

Mei in pear skiven kinne jo hjir priuwe oan de rykdom fan it Fryske einspul. Wa brekt it earste troch? En wa hat it measte tempo? Der kinne betiden moaie damslachjes yn breide wurde mar ek bliuwt it oppassen omdat damslach foar giet.

Hawwe jo in dam en skiven dan bliuwt it útsjen mei de trije sette-regel.

En mei beide in daam en noch in skiif op it boerd wurdt it útsykje hoe as jo dy twadde skiif der noch trochwrotte kinne en as dat al slagget dan moat it ek noch marris útmakke wurde yn de tastiene 7 damsetten... Al mei al spektakel mei in pear skiven op it boerd.

Der binne 6 omlopen en opjaan hoecht net. (It mei wol fansels) De spilers dy hjir oan mei dogge, wurde troch de organisaasje op sterkte yndield, sa is der ek in aparte klasse foar de bern!

Spullieder tidens dit toernoai is Liuwe Westra.

Spelreglement Fries Dammen

1. Het wordt gespeeld op een normaal dambord met honderd velden met het donkere veld linksonder.
2. Wit begint.
3. Een schijf mag 1 veld schuin vooruit worden geschoven.
4. Een schijf mag zowel vooruit als achteruit slaan in 8 richtingen (dus ook horizontaal en vertikaal)
5. Een schijf wordt een dam als het op de damlijn tot rust komt, er wordt dan een schijf bovenop gezet.
6. Een dam mag schuin vooruit en schuin achteruit worden geschoven zover dit mogelijk is.
7. Met een dam mag maar drie maal achterelkaar worden geschoven, daarna moet hij vrij worden gemaakt door een slag(eventueel met dezelfde dam) of door een zet met een ander stuk. Deze beperking vervalt wanneer men alleen maar dammen heeft.
8. Een dam mag ook in 8 richtingen slaan, de dam hoeft niet direct achter het geslagen stuk worden gezet.
9. Slaan is verplicht.
10. Meerslag gaat voor. Twee schijven hebben meer waarde dan 1 dam, 1 schijf heeft minder waarde dan 1 dam.
11. Damslag gaat voor, kan een dam en schijf een even grote waarde slaan dan is de damsag verplicht, anders gaat meerslag voor.
12. Pas na de slag worden de geslagen stukken van het bord gehaald.
13. Gedurende een slag mag wel vaker eenzelfde veld worden gepasseerd maar niet vaker een geslagen stuk.
14. Aanraken is zetten.
15. Wanneer een speler 2 dammen heeft en de tegenspeler 1 dam, dan heeft de speler maximaal 7 zetten om de partij te winnen, lukt dit niet dan is het remise.
16. De partij eindigt onbeslist(remise) wanneer beide spelers 1 dam heeft en niemand het kan winnen.
17. De partij is gewonnen wanneer de tegenspeler geen stukken meer over heeft of vast staat.

Succes met Oer Alles!

Mei tank oan 'e stipers:

Gemeente Franekeradeel
www.franekeradeel.nl

Vermillion
www.vermillion.com

Huhtamaki
www.huhtamaki.nl

Dambond Fries spel
www.friesdammen.nl

Parcestate
www.parcestate.com

Bent Accountants en Adviseurs
www.bentaccountants.nl

't Spelhuis Bolsward
www.spelhuis.com

Loonbedrijf H.J. Bos Waaksens

Loonbedrijf A.B. de Boer, Lollum